

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 16 päivänä kesäkuuta 2022

454/2022

Laki

tuomioistuimen toimivallasta, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskevissa asioissa ja kansainvälisestä lapsikaappauksesta annetun neuvoston asetuksen soveltamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa annetaan täydentävät säännökset tuomioistuimen toimivallasta, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskevissa asioissa ja kansainvälisestä lapsikaappauksesta annetun neuvoston asetuksen (EU) 2019/1111, jäljempänä *neuvoston aset*us, soveltamisesta Suomessa.

2 §

Määritelmä

Tässä laissa *ratkaisulla* tarkoitetaan neuvoston asetuksen 2 artiklassa tarkoitettua päätöstä, virallista asiakirjaa tai rekisteröityä sopimusta, joka on annettu tai tehty toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa.

3 §

Toimivallan siirtoa koskevan asian käsittely

Neuvoston asetuksen 12 ja 13 artiklassa tarkoitetun toimivallan siirtoa koskevan asian käsittelyssä sovelletaan mainitun asetuksen lisäksi toimivallasta, sovellettavasta laista, toimenpiteiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä vanhempainvastuuseen ja lasten suojeluun liittyvissä asioissa tehdyn yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta annetun lain (435/2009) 4–7 §:ää pyynnön hyväksymisestä, pyynnön esittämisestä, osapuolten kuulemisesta ja muutoksenhausta.

4 §

Käännökset

Jos Suomessa vedotaan toisessa jäsenvaltiossa annettuun ratkaisuun, käännös neuvoston asetuksen 29, 36, 47, 49 ja 66 artiklassa tarkoitettujen todistusten vapaiden tekstikent-

HE 21/2022
LaVM 5/2022
EV 47/2022

Neuvoston aset

us (EU) 2019/1111 (32019R1111); EUVL L 178, 2.7.2019, s.1

tien sisällöstä voidaan toimittaa suomen tai ruotsin kielen asemesta englannin kielellä, jollei mainitun asetuksen 55 artiklan 2 kohdasta muuta johdu.

Neuvoston asetuksessa tarkoitettujen käännösten hankkimisesta vastaa hakija.

5 §

Täytäntöönpanomenettely

Toisessa jäsenvaltiossa annettu täytäntöönpanokelpoinen ratkaisu pannaan Suomessa täytäntöön samassa menettelyssä kuin vastaavassa asiassa Suomessa annettu ratkaisu.

Toisessa jäsenvaltiossa annettu ratkaisu luvattomasti poisviedyn tai palauttamatta jätetyn lapsen palauttamisesta pannaan kuitenkin täytäntöön noudattaen, mitä lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta annetussa laissa (619/1996) säädetään lapsen huoltoa koskevan päätöksen täytäntöönpanosta.

6 §

Tiedoksianto

Jos käräjäoikeudelta haetaan toisessa jäsenvaltiossa annetun ratkaisun täytäntöönpanoa, neuvoston asetuksen 55 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut asiakirjat on annettava tiedoksi henkilölle, jota vastaan täytäntöönpanoa haetaan, noudattaen oikeudenkäymiskaaren 11 luvun säännöksiä haasteen tiedoksiannosta.

Haettaessa täytäntöönpanoa suoraan ulosottomieheltä 1 momentissa tarkoitetusta tiedoksiannosta huolehtii ulosottomies noudattaen ulosottokaaren (705/2007) 3 luvun 40 §:ää todisteellisesta tiedoksiannosta.

7 §

Kieltäytymisperusteiden tutkiminen

Jollei 8 §:stä muuta johdu, hakemus, jossa vaaditaan, että ratkaisun tunnustamisesta on neuvoston asetuksen 38, 39, 50 tai 68 artiklan nojalla kieltäydyttävä, tai sen vahvistamista, että perusteita kieltäytyä ratkaisun tunnustamisesta ei ole, tutkitaan oikeudenkäymiskaaren 10 luvun 11 §:ssä tarkoitetussa käräjäoikeudessa. Jos hakemus koskee ainoastaan vanhempainvastuusta tehtyä ratkaisua tai ratkaisua, jonka mukaan lapsi on palautettava toiseen jäsenvaltioon, hakemus tutkitaan oikeudenkäymiskaaren 10 luvun 13 §:ssä tarkoitettussa käräjäoikeudessa.

Jos 1 momentissa tarkoitetussa asiassa ei ole muutoin toimivaltaista tuomioistuinta, toimivaltainen tuomioistuin on Helsingin käräjäoikeus.

Jollei neuvoston asetuksesta muuta johdu, asian käsittelyssä noudatetaan, mitä hakemusasioden käsittelystä säädetään oikeudenkäymiskaaren 8 luvussa.

8 §

Kieltäytymisperusteiden tutkiminen täytäntöönpanon yhteydessä

Jos lapsen huollosta tai tapaamisoikeudesta, lapsen palauttamisesta taikka oikeudenkäyntikuluista tehdyn ratkaisun täytäntöönpanoa koskeva asia on vireillä tuomioistuimessa ja henkilö, jota vastaan täytäntöönpanoa haetaan, hakemuksella tai muutoin vaatii, että ratkaisun tunnustamisesta tai täytäntöönpanosta on neuvoston asetuksen 39, 50, 56 artiklan 6 kohdan taikka 68 artiklan 2 tai 3 kohdan nojalla kieltäydyttävä, tuomioistuin tutkii vaatimuksen täytäntöönpanoasian yhteydessä. Jos ratkaisun täytäntöönpanoa on tuomioistuimen asemesta haettu ulosottomieheltä, vaatimus kieltäytymisestä tehdään ulosottomiehelle. Ulosottomiehen on tällöin siirrettävä täytäntöönpanoasia ja kieltäytymistä kos-

keva vaatimus oikeudenkäymiskaaren 10 luvun 14 §:ssä tarkoitetun käräjäoikeuden ratkaistavaksi ja ilmoitettava siirrosta asiaan osallisille.

Hakemus siitä, että muun kuin 1 momentissa tarkoitetun ratkaisun tunnustamisesta tai täytäntöönpanosta on kieltäydyttävä, tutkitaan käräjäoikeudessa noudattaen 7 §:ää.

9 §

Täytäntöönpanomenettelyn keskeyttäminen

Neuvoston asetuksen 56 artiklassa tarkoitetusta täytäntöönpanomenettelyn keskeyttämisestä päättää se tuomioistuin tai muu viranomainen, joka käsittelee täytäntöönpanoasiaa.

10 §

Todistuksen antaminen

Neuvoston asetuksen 36 artiklassa tarkoitetun todistuksen antaa pyynnöstä se tuomioistuin tai viranomainen, joka on antanut päätöksen tai vahvistanut sopimuksen.

Neuvoston asetuksen 49 artiklassa tarkoitetun todistuksen siitä, ettei päätös tai sopimus enää ole täytäntöönpanokelpoinen tai että sen täytäntöönpanokelpoisuutta on rajoitettu, antaa hakemuksesta se tuomioistuin tai muu viranomainen, joka on keskeyttänyt tai kieltänyt täytäntöönpanon tai jonka antaman ratkaisun johdosta aiempi päätös ei ole enää täytäntöönpanokelpoinen tai sen täytäntöönpanokelpoisuutta on rajoitettu.

11 §

Todistuksessa olevan virheen korjaaminen

Ratkaisun antaneen tuomioistuimen tai muun viranomaisen on hakemuksesta tai omasta aloitteestaan korjattava neuvoston asetuksen nojalla antamassaan todistuksessa oleva kirjoitus- tai laskuvirhe taikka muu niihin rinnastettava selvä virhe noudattaen soveltuvin osin tuomiossa tai päätöksessä olevan virheen korjaamista koskevia säännöksiä.

12 §

Etuoikeutetusta päätöksestä annetun todistuksen peruuttaminen

Jos neuvoston asetuksen 47 artiklassa tarkoitettu todistus on annettu virheellisin perustein mainitussa artiklassa vahvistetut vaatimukset huomioon ottaen, todistuksen antaneen tuomioistuimen tai muun viranomaisen on hakemuksesta tai omasta aloitteestaan peruutettava todistus. Asiaan osalliselle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Todistuksen peruuttamista koskevaan päätökseen haetaan muutosta noudattaen muutoksenhakua asianomaisen tuomioistuimen tai viranomaisen päätökseen koskevia säännöksiä.

Peruutus on merkittävä alkuperäiseen todistukseen, jos se on mahdollista. Jos asiassa on haettu muutosta, peruutuksesta on ilmoitettava muutoksenhakutuomioistuimelle.

13 §

Todistus oikeusavun edellytysten täyttymisestä

Neuvoston asetuksen 74 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun todistuksen siitä, että osapuoli Suomen lain mukaan täyttää edellytykset saada oikeusapua, antaa valtion oikeusapu- ja edunvalvontapiireistä annetussa laissa (477/2016) tarkoitettu oikeusaputoimisto.

14 §

Keskusviranomainen

Neuvoston asetuksen 76 artiklassa tarkoitettu keskusviranomainen on Suomessa oikeusministeriö.

Poliisin ja muun viranomaisen tulee antaa oikeusministeriölle pyynnöstä virka-apua lapsen olinpaikan ja olosuhteiden selvittämiseksi sekä muutoin keskusviranomaiselle neuvoston asetuksessa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi.

15 §

Lapsen sijoittamista koskeva asia

Jos oikeusministeriölle toimitetaan neuvoston asetuksen 82 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu pyyntö, joka koskee lapsen sijoittamista Suomeen, oikeusministeriön on siirrettävä pyyntö sille hyvinvointialueelle, jonka alueelle lapsen sijoittamista suunnitellaan, tai, jos sijoituspaikkaa ei ole pyynnössä yksilöity, sille hyvinvointialueelle, joka lastensuojelulain (417/2007) 17 §:n mukaan päättää lapsen sijoittamisen järjestämisestä.

Mitä tässä pykälässä säädetään hyvinvointialueista, sovelletaan Ahvenanmaalla Ahvenanmaan maakunnan kuntiin.

16 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 2022. Sen 15 § tulee kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä tammikuuta 2023.

Lain 15 §:ää sovelletaan jo 1 päivästä elokuuta 2022 siten, että hyvinvointialueen asemesta pyyntö siirretään sosiaalihuoltolain (710/1982) 6 §:ssä tarkoitetulle kunnan määrämälle toimielimelle siinä kunnassa, jonka alueelle lapsen sijoittamista suunnitellaan, tai, jos sijoituspaikkaa ei ole pyynnössä yksilöity, siinä kunnassa, joka lastensuojelulain 17 §:n mukaan päättää lastensuojelun järjestämisestä.

Naantalissa ja Helsingissä 10.6.2022

Tasavallan Presidentti

Sauli Niinistö

Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson